

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3054/2020. (III. 2.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.310/2018/22. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Árva Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.III.1.310/2018/22. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] A Fővárosi Törvényszék 2017. január 24-én kelt, 26.B.288/2011/231. számú ítéletében az indítványozót bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett hűtlen kezelés bűntettében, és ezért őt 1 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Az elsőfokú bíróság az indítványozót előzetes mentesítésben részesítette, kötelezte továbbá a többi terhelttel egyetemlegesen 131 700 000 Ft összeg és annak törvényes kamata megfizetésére.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2018. február 28-án jogerőre emelkedett 5.Bf.217/2017/25. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. A másodfokú bíróság az indítványozó terhére rótt bűncselekményt a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 320. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő hanyag kezelés vétségének minősítette, továbbá a társtettesi elkövetésre utalást mellőzte és az indítványozót megrovásban részesítette. A másodfokú bíróság a polgári jogi igény összegét 123 010 000 Ft-ra mérsékelte.
- [4] A Kúria 2019. április 4-én kelt, Bfv. III.1.310/2018/22. számú végzésével az elsőfokú és a másodfokú ítéleteket az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az elsőfokú bíróságnál 2019. június 19-én a Kúria Bfv.III.1.310/2018/22. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és – az első és másodfokú ítéletre is kiterjedően – a megsemmisítése érdekében, mert álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény B) cikkét és a XXIV. cikk (1) bekezdésben foglalt jogait. Az indítványozó kérte továbbá az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján az indítvány elbírálásáig a jogerős másodfokú ítélet végrehajtásának a felfüggesztését.
- [6] Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására az indítványozó a jogi képviselője útján 2019. július 23-án alkotmányjogi panaszát kiegészítette, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszának indokait lényegében megismételte azzal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3), (4) és (7) bekezdéseinek a megsértésére is hivatkozott.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Kúria támadott végzését 2019. április 11-én vette át. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszát 2019. június 7-én – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [9] Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését (a Kúria Bfv.III.1.310/2018/22. számú végzését), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B) cikkét,

- a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1), (3), (4), (7) bekezdéseit], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó mint az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen érintettnek minősül és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [10] Az indítvány a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek az alábbiak tekintetében nem tett eleget.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és jogalkalmazásra, valamint a felkészülési idő hiányára alapozva – lehet benyújtani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]; megerősítette pl. 3051/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}. A kérelmező nem ezeknek az Alaptörvényben biztosított jogoknak a sérelmére alapozta alkotmányjogi panaszát, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét érdemben nem vizsgálta.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem vizsgálható {pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12]; 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3)–(4) és (7) bekezdéseire is hivatkozott, de azokhoz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem fűzött. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadályosa {3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság ennek következtében vizsgálatát kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében folytatta le.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében két törvényességi jellegű kifogást terjesztett elő, amelyeket azonban a büntetőeljárás során a bíróságok már részletesen megvizsgáltak és azokról döntöttek.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint annak következtében, hogy az elsőfokú bíróság által az indítványozó tekintetében megállapított hűtlen kezelés büntettét a másodfokú bíróság átminősítette hanyag kezelés vétségére – tekintettel a hanyag kezelés vétségének három éves elévülési idejére – a terhére rótt bűncselekményt elévültnek kell tekinteni. A Kúria a támadott végzésének indokolásában részletesen kifejtette, hogy félbeszakítja az elévülést az ismeretlen tettes kilétének felderítése érdekében az ismeretlen tettes elleni eljárásban foganatosított eljárási cselekmény is. Előfordulhat olyan eset is, hogy a nyomozás egyszerre ismert és ismeretlen tettes ellen folyik az ismert elkövetőkkel való közös cselekményeinek felderítése érdekében. Ilyen esetben az ügy előbbre vitelét célzó eljárási cselekmények mind az ismert, mind pedig az ismeretlen elkövetők tekintetében megszakítják az elévülést. Az elévülési idő megszakítása nem korlátlanul érvényesíthető, mert félbeszakító hatás csak bizonyos eljárási cselekményekhez fűzhető. A Kúria ezért ezt követően megjelölte azokat a releváns történeti tényállási elemeket, amelyek folytán az indítványozó bűncselekményének az elévülése megszakadt (pl. a feljelentés kiegészítése, az értébecslés beszerzése iránti intézkedés, a tanúkihallgatások) (a Kúria támadott végzése, Indokolás [109]–[119]).
- [18] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a történeti tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, az elkövetett bűncselekmények minősítése, a büntethetőséget megszüntető okok feltárása és azok alapjául szolgáló tények megállapítása a rendes bíróságok kizárólagos feladata, így ezek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás garanciáira, az eljárás kereteire vonatkozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket, illetve a konkrét bírói döntés érdemére kiható alaptörvényt sértést vizsgálja. Jelen ügyben az elévülési idő megszakításának az értelmezése egy kiforrott bírói gyakorlaton alapult, amelyre vonatkozóan a Kúria a határozatát is megjelölte (pl. BH 2007.363). A történeti tényállás elemeinek rögzítése és az elévülés szempontjából azok relevanciájának értékelése szintén a bíróságok hatáskörébe tartozik, amelyet

az Alkotmánybíróság negyedfokú bíróságként nem vizsgálhat felül. Mindezen indokok következtében az indítványban az elévüléssel kapcsolatban felhozott indokok nem alapozzák meg a befogadhatósághoz szükséges, az Abtv. 29. §-ában rögzített feltételeket.

- [19] Az indítványozó másik kifogása a szakértői véleményt támadja. Eszerint a bíróság annak az épületnek az értékét, amelyre nézve a bűncselekményt elkövették, olyan szakértői vélemény alapján állapította meg, amelyet elfogult szakértő készített. Az indítványozó a szakértő elfogultságát annak alapján vélte valószínűsíthetőnek, hogy a szakértő a szokásos díjazás tízszeresét kapta a feladat elvégzéséért. A Kúria támadott végzésében a szakértői vélemény és az értékmeghatározás elfogadását az irányadó tényállás vitatásának tekintette, amelynek álláspontja szerint felülvizsgálati eljárásban nincs helye (Indokolás [123]). A másodfokú bíróság azonban az indítványozónak a szakértő elfogultságára vonatkozó kifogásáról döntött és rendkívül részletesen indokolta álláspontját (másodfokú ítélet 49. oldal utolsó bekezdéstől az 53. oldal második bekezdésig).
- [20] A szakértő kizárásáról, elfogultságáról a büntetőeljárás törvény alapján a bíróságok döntenek. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének vizsgálata során az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ugyanis nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének vizsgálata során ezért nem dönthet egy konkrét ügyben arról, hogy a szakértő elfogult volt-e vagy sem. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indítványozónak módja volt-e eljárási jogai gyakorlására, a szakértőt érintő kifogásai előterjesztésére és indokolására, továbbá az ügyben eljáró bíróságok a szakértőre vonatkozó indítványozói kifogásokat megvizsgálták-e és álláspontjukat részletesen indokolták-e.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen alkotmányjogi panaszban foglalt törvényességi kifogások az idézett bírói határozatok fényében nem utalnak olyan szintű eljárási, bizonyítási, jogszabály-értelmezési vagy büntetéskiszabási hiányosságra, amelyek a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapoznák vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel.
- [22] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírói határozat végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságot. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadása visszautasításra került, így az Alkotmánybíróság mellőzte a felfüggesztés iránti kérelem vizsgálatát.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1055/2019.

